

Olu Lindström
Enhetschef
Telefon 08-508 28 813, 076-122 88 13
olu.lindstrom@miljo.stockholm.se

MÄRKNING AV IMPORTERADE ETNISKA LIVSMEDEL I STOCKHOLMS STAD – EXAMENSARBETE 2009

Förslag till beslut

- 1 Godkänna redovisningen av examensarbetet
- 2 Överlämna rapporten till Livsmedelsverket

Gunnar Söderholm

Margareta Widell

Sammanfattning

Examensarbetet har utförts genom besök i 20 livsmedelsbutiker med ett brett utbud av etniskt sortiment. Butiksbesöken har utförts i två delar, dels frågor till verksamhetsutövaren, dels kontroll av märkning på konsumentförpackade livsmedel. En enkät med 14 frågor om bl. a. sortiment, märkning och import av butikens livsmedel har ställts till ansvarig person i butiken. Dessutom har vissa kategorier av livsmedel fotograferats för vidare kontroll av märkningsetiketten mot lagstiftningens krav.

Resultatet av enkätundersökningen pekar på att flera av livsmedelsföretagarna inte känner till sitt ansvar gällande märkning av konsumentförpackade livsmedel. Oavsett om butiksinnehavaren själv ansvarar för importen eller om inköpen görs från grossist är butiken ansvarig för att de livsmedel som saluförs är märkta enligt gällande lagstiftning. Enkätsvaren visar även att översättning av märkningen till svenska oftast utförs i butiken alternativt av importör eller grossist, och mycket sällan av tillverkaren eller förpackaren.

Undersökningen visar tydligt på brister i förståelsen av vikten av att livsmedelsföretagaren verkligen tar sitt lagstadgade ansvar och genomför en korrekt märkning av konsumentförpackade livsmedel. Det finns olika orsaker till påvisade brister, från okunnighet till ren nonchalans. Förståelsen för vikten av att följa gällande föreskrifter måste öka. Detta pekar återigen på behov av relevant kunskap hos livsmedelsföretagare. Ett på nationell nivå framtaget kunskapstest skulle kunna bidra till ökad kunskap och därav följande ökad livsmedelssäkerhet.

Märkningskontrollen visar att samtliga av de 119 livsmedel som detaljgranskades hade märkningsbrister av skiftande dignitet. Ingrediensförteckningen var den del av föreskrivna märkningsregler som brast på flest förpackningar (97%). Antalet förpackningar som hade brister gällande allergena ingredienser var 25 % vilket är anmärkningsvärt högt eftersom det kan äventyra livsmedelssäkerheten. Hållbarhetstid saknades helt eller hade brister på 70 % av förpackningarna. Andra delar av märkningen som granskats och visat på brister var bl. a. varubeteckning och vikt/volym.

Bakgrund

Miljöförvaltningen har vid kontroll av butiker med etniskt sortiment konstaterat att märkningsbrister är vanligt förekommande. Kontroll av översättningar från originalmärkningens ingrediensförteckning till svenska är tidskrävande och har hittills utförts i ringa omfattning. För att få en uppfattning om vilka brister som finns vid översättning har examensarbetet inriktats mot denna typ av livsmedel.

Märkningen har stor betydelse när det gäller förpackade livsmedel, såväl för redlighet som för livsmedelssäkerhet. Om konsumenten ska kunna göra medvetna val är en fullständig och korrekt märkning en förutsättning. Det är svårt att bedöma ett förpackat livsmedel genom att se, känna och lukta som man kan göra vid lösviktsförsäljning. Felaktiga uppgifter om allergena ingredienser kan äventyra människors hälsa och det är därför extra anmärkningsvärt då sådana brister påträffas. Förpackningens märkning fyller också en funktion för spårbarhet. För att kunna återkalla ett livsmedel från marknaden och varna människor om detta är vissa uppgifter i märkningen nödvändiga.

Förvaltningens synpunkter

Undersökningen visar tydligt på brister i förståelsen av vikten av att livsmedelsföretagaren verkligen tar sitt lagstadgade ansvar och genomför en korrekt märkning av konsumentförpackade livsmedel. Det finns olika orsaker till påvisade brister, från okunnighet till ren nonchalans. Trots att 18 av de 20 företagen blivit informerade eller själv informerat sig om märkningskraven var bristerna omfattande. Det mest anmärkningsvärda är att även om butikerna är medvetna om märkningskraven så följs de inte. Bland annat uppgavs tidsbrist vara orsak till att reglerna inte följs. Förståelsen för vikten av att följa gällande föreskrifter måste öka. Detta pekar återigen på behov av relevant kunskap hos livsmedelsföretagare. Ett på nationell nivå framtaget kunskapstest skulle kunna bidra till ökad kunskap och därav följande ökad livsmedelssäkerhet.

Uppföljning kommer att utföras under hösten 2009 i samtliga butiker som ingått i undersökningen. Företagens system för märkning och spårbarhet kommer att stå i fokus och vissa kategorier av livsmedel kommer att granskas utifrån märkningen. Eventuella beslut om saluförbud kan komma att fattas på vissa livsmedel utifrån risktänkande. I samband med kontrollerna lämnas alltid information om gällande regler.

Vid kontroll i grossistledet granskas i normalfallet märkningen av storförpackningar och inte konsumentförpackningar. Märkningskraven på de olika typerna av förpackningar skiljer sig och ansvaret för själva konsumentförpackningen faller till slut på butiksinnehavaren. Det är naturligtvis önskvärt att det etableras ett samarbete mellan butik och grossist för att uppfylla lagstiftningens krav.

Miljöförvaltningen kommer även framgent att i olika projekt fokusera på kontroll av såväl märkning av produkter som relevant kunskap hos livsmedelsföretagare.

Slut

Bilagor

Bilaga Rapport om märkning av importerade etniska livsmedel i Stockholms stad |